

یک بازی مفید حتما باید آموزشی باشد؟

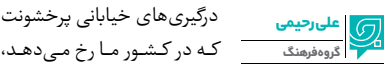
محسن رازیقی
کارشناس ارشد
جامعه‌شناسی و بازی‌ه

همه ما از حرف و حدیث‌ها درباره بازی‌های دیجیتال و آسیب‌هایی که می‌زند، خبر داریم اما تنها عده کمی به سرشان زده که از این ویژگی‌ها برای کارهای آموزشی (و اخیرا اقتصادی) می‌توان استفاده کرد. بازی‌های دیجیتال این امکان را دارند که شرایطی خلق کنند و امکان تکرار آن را بدهند که ایجاد آن ناممکن یا بسیار پرهزینه است. همچنین با یادا‌ش‌هایی که دارند، انگیزه‌هایی برای بازیکنان ایجاد می‌کنند. خوب، پس تا اینجا ما همه چیز برای آموزش را داریم. انگیزه، شرایط آموزشی خوب و البته داولب! این‌گونه بود که بازی‌های جدی یا هدفمند متولد شدند. بازی‌هایی که در کشور ما بیشتر از این‌که مشغول کارشان باشند، ابزاری هستند برای این‌که داد بزنند که به خدا بازی‌ها آن قدرها هم بد نیستند، من و بیشتر بازیکنانی که می‌شناسم و البته برخی از بازی‌سازها، فکر می‌کنیم بازی جدی، به‌رغم تمام فوایدی که دارد، یک کرفس است که به آن شکلات صبحانه مالیده‌اند تا خوردنی و جذاب شود! برگردیم سراصل موضوع؛ یک بازی عادی و پرمط‌ف‌دار راه‌یاد بیاوریم. مثلا کلاف دپوتی؛ جنگ جهانی دوم. میزان فروش این بازی در یک ماه به اندازه تمام فروش فیلم پتمن؛ شوالیه تاریکی بود. در این بازی، بازیکن در قالب یک سرباز آمریکایی مشغول نجات جهان است. او انگلیسی‌ها، آلمان‌ها، فرانسوی‌ها و البته هم‌وطنانش را می‌بیند و با شجاعت ساحل نرماندی را پس می‌گیرد، به فرانسوی‌ها کمک می‌کند پاریس را آزاد کنند و در نهایت، مردم برلین را از زنجیر اسارت «نازی‌های بی‌رحم» نجات می‌دهد. او در این راه می‌بیند که دوستانش بریر می‌شوند و به فرمانده دوست‌داشتنی و مهریانش که زخمی ولی زنده بود، جلوی چشم او تیر خلاص می‌زنند و در آخر برای نجات دوستانش به کمپ اسرای نازی‌ها می‌روند. بازیکن در این مسیر دارد می‌جنگد، مقاومت می‌کند، ایثار می‌کند، بی‌رحمی نازی‌ها را تجربه می‌کند، مردم عادی را نجات می‌دهد و شادی آنها را می‌بیند، باهم‌زمانش همکاری می‌کند، به آنها کمک می‌کندو از آنها کمک می‌گیرد. تصور می‌کنید، مغز بازیکن در تمام این مسیر، صرفا تماشاچی بوده است و برای هشدات‌های بازیکن کف زده است؟ در تمام طول این مسیر، مغز مشغول دریافت تمام ایده‌های موجود در بازی بوده‌است. همه آنها را دریافت و تجزیه و تحلیل کرده است. همه آنها را «آموخته» و در جایی ذخیره کرده تا سر بزنگاه، برای استفاده جلو بیاورد. به همین دلیل فکر می‌کنم ثابت کردن بی‌رحمی نظامیان آمریکایی به دانش‌آموزان دبیرستانی بسیار سخت است!در تمام طول مدت بازی، مغز مشغول فعالیتی است که اگر احتیاط کنیم‌و‌ان را آموزش خطاب نکنیم، با خیال راحت می‌توانیم به آن «یادگیری» بگوییم. تمام بازی‌ها ظرفیت دارند که چیزی را به بازیکن یاد بدهند. حتی یک بازی کژوال و فنتزی ساده که آدم‌ها در مترو آن را بازی می‌کنند، این قابلیت را دارد. به یاد بیاورید که قلب تپنده یک بازی، نه لایه نشانه‌ای و نه لایه روایی که لایه رویه‌ای آن است. قواعد بازی هستند که دنیای بازی را می‌سازند و بازیکن در تعامل با آنها قرار دارد و آنها را تمرین و تکرار می‌کند. برای همین، بازی‌های مثل انگری پردز یا تدپیگر فارغ از داستانی که دارند، می‌توانند چیزهای مفیدی به بازیکن در مورد فیزیک و مقاومت اشیاء بدهد که به‌ویژه برای بازیکن کم‌سن، بسیار جذاب است. باید توجه کرد که هر بازی دیجیتال مثل هر رسانه دیگری، برای مخاطب خاصی تولید می‌شود. به همین خاطر اول باید نیازها و ویژگی‌های فرد سنجیده شود و سپس محتوای مناسبی از بین هزاران هزار محتوای موجود در بازار انتخاب شود. به قول کاستر در کتاب یک نظریه سرگرمی در طراحی بازی، بازی‌های دیجیتال مثل کتاب نیستند. آنها می‌توانند بازیکن را شیر فهم کنند! این‌که بازیکن یک نقشه را ببیند و در مورد جنگ بشود و بخواند بسیار متفاوت از این است که خودش در قلمرو باشد و مجبور باشد از آن دفاع کند!

سرمایه‌گذاری عجیب سعودی در صنعت گیم

عربستان ۷۰ درصد درآمد نفتی خود را در پنج صنعت منجمله بازی‌های رایانه‌ای سرمایه‌گذاری کرده است.رضا احمدی، مدیر نظام رده‌بندی سنی بنیاد ملی بازی‌های رایانه‌ای با اشاره به انتشار بازی‌های ضدایرانی گفت: متأسفانه در کشورمان هنوز به مقوله بازی‌های رایانه‌ای و بازی‌های ویدئویی به صورت جدی پرداخته نمی‌شود. این درحالی است که شاهد هستیم کشورهای پیشرفته هزینه‌های زیادی

را در این حوزه انجام می‌دهند.وی افزود: کشورهایی که در حوزه خلیج فارس هستند، هزینه‌های بسیاری را در حوزه بازی‌های رایانه‌ای انجام می‌دهند. برای مثال کشور عربستان به‌تازگی در صنعت گیم ورود کرده و نزدیک به ۷۰ درصد درآمد نفتی خود را در پنج صنعت ویژه دنیا سرمایه‌گذاری می‌کند که یکی از پنج صنعت آن مربوط به بازی‌های رایانه‌ای است. آنها از این طریق به کسب درآمدهای پایدار می‌پردازند.مدیر نظام

دگریری‌های خیابانی پرخشونت که در کشور ما رخ می‌دهد، نمونه‌های بازی‌ی است که در هر دیدگاهی با عنوان

افتشاش شناخته می‌شود.

پس از تبدیل اعتراضات اخیر بخشی از جامعه دانشجویان و دانش‌آموزان به تجمعات پرخاشگرانه پیوستند و میل برخی از این جوانان در حمایت از اعمال خشونت‌زا و غیرقابل درکی که دامنه آن از فحاشی و صدمه‌زدن به اموال مردم و آتش زدن خودروها تا حمله به ماموران انتظامی، بریدن گلو ی یک مامور، آتش زدن پلیس و... گسترانیده بود، موجی از نگرانی در جامعه هویدا شد.

این مسأله زمانی حساس تر شد که برخی از مسئولان کشور در مصاحبه‌های خود شواهدی از ارتباط میان بازی‌های رایانه‌ای با اغتشاشات اخیر مطرح کردند.

دبیر ستاد احیای امر به معروف و نهی از منکر چهارم‌حال و بختیاری از اولین کسانی بود که در این موضوع ورود کرد. وی در هشتم مهرماه ۱۴۰۱ درخصوص علت بروز حوادث اخیر با تأکید بر این‌که این نوجوانان معاند و سیاسی نبودند و رفتارشان تنها هیجانی بود که در میدان واقعیت فوران کرد. گفت: این افراد عمدتاً نوجوانان احساساتی بودند که در این سال‌ها با فضای مجازی و بازی‌های هیجانی رشد کردند و الان فضا را مناسب دیدند تا حرکت‌های اکشنی که در رایانه انجام می‌دادند به میدان واقعیت بکشانند.

سردار قدوی، جانشین سپاه پاسداران نیز ۱۲ مهرماه ۱۴۰۱، با اشاره به این‌که اغتشاشات خیابانی ایران با بازی‌های رایانه‌ای شبیه‌سازی شده بود، گفت: برخی از این نوجوان‌ها و جوان‌های دستگیر شده در اعترافات خود از کلدوازه‌های مشترکی چون شبیه‌سازی اغتشاشات خیابانی به بازی‌های رایانه‌ای و همچنین اعتیاد و وابستگی شدید به فضای مجازی سخن می‌گویند.

ذوالنوری، عضو کمیسیون امنیت ملی نیز در یک برنامه زنده تلویزیونی عنوان کرد: شش‌گیم‌ر در مشهد دستگیر کرده‌ایم که اعتراف کردند آدم‌ی بازی‌های خشن را در فضای حقیقی اجرا کنیم.

طرح این موضوعات، این سؤال را که «آیا بازی‌های رایانه‌ای می‌توانند یک کنش اجتماعی را به سمت خشونت پیش ببرند؟» بیش از پیش مورد توجه قرار داد.

رسانه‌ای خاموش به نام بازی‌های رایانه‌ای

پس از آن‌که اولین بازی رایانه‌ای با عنوان جنگ فضایی، طراحی و مورد اقبال عمومی قرار گرفت میل به تولید و رشد آن از سوی سازندگان افزایش یافت؛ به نحوی که ظرف چند دهه بازی‌های نوین رایانه‌ای با تحول در عناصر بنیادین خود همانند الگوریتم، فعالیت بازیگر، وسایل واسط، نگاره‌سازی، خط سیر بازی و استراتژی‌ها به یکی از رسانه‌های عمده و البته تأثیرگذار مبدل شد؛ به‌شکلی که از حیث شدت ارتباط میان تجربه فرد و رسانه، آن را می‌توان نزدیک‌ترین رسانه به فرد دانست.

براساس آماری که وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در نشست صمیمی با اهالی فرهنگ و هنر و رسانه غرب استان مازندران در دهم آبان ۱۴۰۱ ارائه داد، طبق آخرین پیمایش بنیاد بازی‌های رایانه‌ای، حدود ۳۳ میلیون بازیکن بازی‌های رایانه‌ای با متوسط سن ۲۲ سال فعال هستند که این افراد روزانه بیش از یک ساعت و نیم، وقت خود را صرف بازی‌های رایانه‌ای می‌کنند.

نفوذ از مسیر سرگرمی

این آمار نشان می‌دهد بازی‌های رایانه‌ای یکی از پرمخاطب‌ترین رسانه‌های حال حاضر در کشور هستند. آمار نفوذی که شاید هنوز برای عموم قابل تأمل نباشد اما مطمئنا برای برنامه‌ریزان و کارگردانان جنگ رسانه‌ای امروز مهم و مورد اعتناست؛ چراکه بازی‌های رایانه‌ای فقط برای سرگرمی نیست و رسالت انتقال غیرسقیم یک پیام یا ایده را نیز برعهده دارند. چیزی فراتر از رادیو و تلویزیون که در

اولین دوره لیگ دیجیتالی «بازی ویزیون»

جشنواره «ایران آینده» که در باغ کتاب تهران در حال برگزاری است، میزبان اولین دوره لیگ بازی‌های دیجیتالی برنامه تلویزیونی «بازی ویزیون»، در قالب رشته FIF۲۲ ویژه نوجوانان ۱۲ تا ۱۸ سال است. لیگ فیفا توسط برنامه تلویزیونی بازی ویزیون در آستانه جام جهانی قطر برگزار می‌شود. این مسابقات اولین دوره لیگ بازی‌های دیجیتالی برنامه تلویزیونی هستند و در کنار آن برگزاری نشست‌های تخصصی با حضور نخبگان در موضوعات مختلف از جمله آسیب‌شناسی گیم‌استریم و بازی‌های رایانه‌ای از دیگر برنامه‌های جنبی این جشنواره است. جشنواره «ایران آینده» هر روز از ساعت ۲۲ تا ۲۴ در باغ کتاب تهران برگزار می‌شود.

بازی‌های ویدئویی

وبروز آریمتی قلبی در کودکان

یک گزارش جدید نشان می‌دهد که انجام بازی‌های ویدئویی بی‌تحریکی به نظر می‌رسد اما می‌تواند موجب ایجاد آریمتی قلبی تهدیدکننده جان در برخی از کودکان آسیب‌پذیر شود. محققان استرالیایی گزارش‌هایی از ۲۲ کودک و نوجوان را که هنگام انجام بازی‌های ویدئویی دچار اختلال در ریتم قلب شده بودند، جمع کردند. در بسیاری از موارد، کودکان به طور ناگهانی سیاه شدند و برخی از آنها دچار ایست قلبی شدند. به گفته محققان، بازی دیگر فقط یک سرگرمی نیست و در ۲۰ سال گذشته، به یک «ورزش» رقابتی تبدیل شده است. محققان معتقدند به نظر می‌رسد استرس جسمی یا عاطفی به عنوان محرک بروز آریتمی عمل می‌کند. این‌گونه بازی‌ها می‌تواند شامل ترشح بالای آدرنالین شود که بر سیستم قلبی عروقی به روشی شبیه به فشار جسمی از جمله افزایش فشار خون و ضربان قلب تأثیر می‌گذارد. برای این گزارش، تحقیق گزارش‌های بین‌المللی از کودکان یا نوجوانانی را که در حین بازی دچار آریتمی شده بودند، جمع‌آوری کرد. خطر مطلق آریتمی ناشی از بازی هنوز ناشناخته است و محققان بر انجام تحقیقات بیشتر در این زمینه تأکید دارند.

رده‌بندی سنی بنیاد ملی بازی‌های رایانه‌ای گفت: متأسفانه حوزه بازی‌های رایانه‌ای در کشورمان جدی گرفته نمی‌شود و این درحالی است که این صنعت ظرفیت‌های ویژه‌ای دارد. برای مثال موضوع انتقال فرهنگ از جمله موضوعاتی است که از طریق بازی‌های رایانه‌ای منتقل می‌شود و حتی کشورهای پیشرفته زمانی که قصد دارند در ابعاد سیاسی کاری کرده یا حتی آذاهان عمومی را با خود همراه کنند.

تاملی بر تأثیر بازی‌های

گیم‌های خ

حلول می‌کنند که باید مأموریت‌های مختلفی مانند سرقت اتومبیل، دزدی از خانه‌ها، کشتار دیگر اوباشان و تصرف محله آنها، دگریری با پلیس و تجاوز جنسی به زنان در حال عبور از خیابان را انجام دهند تا به ثروت و قدرت ایده‌آل برسند. مجموعه‌های مختلف بازی سرقت بزرگ اتومبیل جزو پرفروش‌ترین بازی‌های دیجیتال در سراسر دنیا بوده است به گونه‌ای که تمام نسخه‌های این بازی بیش از ۲۲۵ میلیون نسخه در آمریکا و انگلستان فروش داشته است. یکی از پرفروش‌ترین نسخه‌های این بازی، «سرقت بزرگ اتومبیل: سان آندریاس» است که تا قبل از شروع سال ۲۰۱۸ بیش از ۴۳ میلیون نسخه

پرفروش‌ترین قسمت

مجموعه کربی

در جدیدترین گزارش مالی نینتندو مشخص شد که مجموع فروش بازی Kirby and the Forgotten Land به ۵/۲۷ میلیون نسخه رسیده تا این بازی پرفروش‌ترین اثر این مجموعه شود.

نینتندو در جدیدترین گزارش مالی فصلی خود آمار فروش نرم‌افزاری و سخت‌افزاری خود را منتشر کرده است؛ از جمله این‌که کنسول نینتندو سوئیچ در این بازه بیش از ۳/۲۵ میلیون واحد فروخته است تا فروش کلی آن به بیش از ۱۱۴/۳۳ میلیون دستگاه برسد. یکی دیگر از آمارهای منتشرشده در مورد بازی Kirby and the Forgotten Land این بود که در سه‌ماهه گذشته توانست ۲/۶۱ میلیون واحد بفروشد تا فروش کلی این اثر به ۵/۲۷ میلیون نسخه برسد.

نینتندو بیشتر در ماه آگوست گفته بود این اثر در ۱۵ هفته نخست خود توانسته فروشی بیشتر از چهار میلیون نسخه‌ای داشته باشد و آن را بالاترین فروش مجموعه بازی کربی دانسته بود.